

Hvar? Hvør?

(1)

Soleiðis verður spurt
í komandi mánaðum.
Skiftandi loftmyndir av Føroyum
við skiftandi yrkingatekstum
og myndum av skaldunum
verða givin lesarunum sum »dagdvøja«.

Hetta er eingin premiukapping,
men goymið myndirnar
og siggið, hvussu beint er rakt,
tá ið svarið kemur.

FØROYA

BANKI

estra-lýsing

Josip Broz Tito

av FRIDTJOF DIESEN

(Framhald).

Den tyske overkommandoen meldte gang paa gang at naa hadde de tatt Tito til fange. De love 100.000 guldmark for den som greide det. Noen gang saa det ut som det var nære paa.

I Kina taler man om den lange marsjen under kommunistenes erobring av det mektige landet. De jugoslaviske partisanene greide ogsaa en slik lang marsj for aa komme sig ut av inringningen. En annen heoisk prestasjon bør ogsaa nevnes. De maktet aa faa 4000 saarede ut av det truede omraadet. Ved Italias kapitulasjon høsten 1943 ble mulig for partisanene aa avvepne hele 12 divisjoner. De arvet nesten alt det materialet som de etterlot seg. Dalmatia og Montenegro var befridd og det lykkedes aldri tyskerne aa sette seg fast der.

Etter dette begynte det aa skje noe av hvert midt i Jugoslavia. Den 29. november 1943 ble det tendt: grønt lys for det antifasis-

tiske raads annen sesjon i landsbyen Jajce i Bosnia. Tross store vansker kunne 300 partisaner, 119 medlemmer av den demokratiske folkefronten, derav 36 delegater fra den siste førkrigsnasjonalforsamling komme sammen til den naa saa historiske begivenhet. Det saa store sammenhengende omraade trengte en administrasjon. Partisanarméens ledelse kunne ikke lengere kontrollere alle tiltak i politisk, økonomisk, sosial og kulturell retning. I Jajce ble det dannet en nasjonal provisorisk regjering og en lovgivende forsamling for de befriddene delene av landet. Representantene til AVAOJ (Det antifascistiske raad), ble valgt av folket overallt hvor det var mulig. Gjennom den utøvende komité kom folkehæren i kontakt med det som skjedde i landet og byene. De lokale folkekomitéene hadde gjort god: arbeide paa forhaand, og dette lettet AVNOJ meget. Det sørget for nødvendige reparasjoner av fabrikker og hus, næringslivet maa-

te holdes igang. Skoler og lærerkrefter maatte finnes. De tallrike flyktninger, barn uten foreldre og slektninger maatte der dras omsorg for. Det var behov for falkfolk overallt. Politiet maa skjerpe sin leting etter spioner, fascistere og spekulanter. Det ble ytet erstatning til de bøndene som hadde mistet sin buskap og andre verdier under kamphandlingene. Slikt hadde aldri den jugoslaviske smaa-bonden opplevd før. Nei, slik kunne aldri kongen ha gjort!

I s'or grad var det samhörighet mellom folk og hær.

En krigskorrespondent skrev i JPK's hovedorgan »BORBA« — (»Kampe«): »I byer, landsbyer og tettbygde strøk fikk vaare partisanbrigader en begeistret mottakelse. Vi fikk utallige bevis paa folkets kjærlighet og vennskap. Vaare soldater kom for aa hvile, men trettheten forsvant. I s'edet for aa sove sang soldatene og landsbyboerne sine kjære folkesanger og danset kolo. De eldre og heimeværen-

de forteller med taarene i øynene om Ustasjes framferd rundt om i distriktene. Hus ruer, barna, venner og slektninger kommer med gaver i form av matvarer, drikker, haandklær og lommeklar som de omtensomt har gjemt unna forustasjene«.

Jugoslavia rammet av krig og borgerkrig er naa oppe i en sosial revolusjon som omfatter alle nasjonalitetene. Paa møtet i Jajce sanksjonerer folkets representanter at partisanlederen Josip Broz Tito blir statsminister og under langt bifall utnevnt til Marskalk av Jugoslavia.

Dermed er situasjonen slik:

I London satt en eksilregjering under kong Peters ledelse.

Denne regjering flytter til Kairo for aa være begivenhetens brennpunkt nærmere. Tito sier klart og tydelig fra at hvis kong Peter har tenkt seg heim saa faar han være med aa slaas. Men kongen hadde ikke som sin far, avdøde kong Aleksander, det nødvendige mot til det. Han holt seg klokkelig unna.

Hittil var general Michailovitsj holdt for aa være det nasjonale Jugoslavias fører, baade i London og Moskva. Men engelskmennene kom underfund med at tjenikkerne sloss for daarlig og satset sin hjelp paa Titos partesaner. Stalin,

der i mot, var ikke noe begeistret for Titos nasjonale regjering.

Winston Churchill sendte en militærdelegasjon til Jugoslavia som fikk knytte kontakt med Marskalk Tito. Lederen var oberst Fitzroy Maclean. De ble sluppet ned i fallskjerm over Titos hovedkvarter og kom dit i god behold. Maclean gir en fin skildring av den mottakelse hos Titos partisaner i boka »Diplomat og Partisan« En annen engelskmenn Bill Deakin hadde allerede kjempet med i partisanhæren under tyskernes femte offensiv. Han fulgte Tito paa alle de stressomme og moysommelige marsjene og delte gleder og sorger med dem, deres mat og ble slaet av deres kampmoral og disiplin i stunder hvor det saa haaplost ut. Han ble saaret sammen med Tito. Maclean kom til samme resultat tross sit strenge konservative livssyn. Han forsto at partisanene var verdifulle allierte paa farlige og usatte front avsnitt. Kampen mot fienden var alt. Store drikkelag, uhovisk framferd mot kvinene var utelukket. Plyndring og tjveri i landsbyene ble straffet med døden. I tre aar hadde disse flokkene hvor av 25 pst. var kvinner slaas mot enntrengerne, verden fikk høre om menn og kvinner som vis'e vegen der hvor hvert haap nesten skulle være sluket.

I lovs form aapnet det nye Jugoslavia alle portene op til kvinnes like rett naar det gjaldt stillinger i samfunnet. De hadde fullt ut fortjent denne honnor.

Maclean satte stor pris paa Tito og roste hans mange gode egenskaper. Titos partisanhær var naa paa over en ½ million mann. Jugoslavia fikk naa et flyvaapen og sin egen marine slik at de brøt ned tyskernes blokade av kysten. Av og til var Tito like i nærheten av tyskerne, men alt gikk godt. —

I Napoli ble han mott av den engelske premierministeren og de talte lenge sammen, der etter kom Tito ogsaa til Roma hvor flere kjente ham og hyldet ham. — Churchill hadde behandlet partisanlederen med stor respekt, men gjorde det klart for Tito at det var nødvendig med aa komme til en ordning med eksilregjeringen i Cairo. I motsatt fall var en anerkjennelse av partisanregimet utelukket.

De vanskelige forhandlingene kom i stand og man ble enige om at eksilstatsministeren Dr. Subatsitsj og et par andre ministre gikk inn i Titos regjering.

(Framhald)

TIDINDI INNANOYGGJA

(Framhald frá 1. síðu)

fótbólti í ár, B 36 og KÍ, leika.

Fyrsta umfar er endað, og nú byrjar annað. B 36 hevur 6 stig, KÍ 4, HB 2 og TB 0.

Hesin leikur kann koma at vera hin avgerandi.

Kyndil fór til Íslands í gjár á ítróttarferð. Við í ferðini eru 11 mans.

Leikað verður í Reykjavík, Akureyri, Hafnarfirði og Keflavík. Vit ynskja Kyndil eydnú við ferðini og vóna, at teir bera sigur heim til landa.

Ung javnaðarfólk. Seinast við Tjaldrinum komu 12 limir í Dansk socialdemokratisk Ungdom — DSU — í Keypmannahavn til Føroya at vitja í einar 14 dagar. Hetta eru 5 gentur og 7 dreingir.

Donsku skúlabørnini komu seinast við Tjaldrinum, og fara tey at ferðast kring oyggjarnar teir komandi dagarnar.